

Bild 1

Bild 1

Fortsättning av genomgång om kärnvapen och FN.

Bild 2

www.fn.se

Konkreta förslag finns!

FN
FÖR
BÄTTRE
VÄRLD

- Fullständigt förbud mot kärnvapenprov
- Minskning av dagens kärnvapenarsenaler
- Stopp för framtagande av plutonium och höganriktat uran för mer kärnvapen.

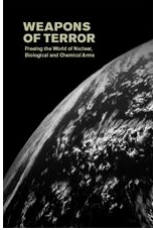

Bild 2

Sverige tog ett nytt initiativ i kärnvapenfrågan 2003 då utrikesminister Anna Lindh bad FN:s förre vapeninspektör och förre IAEA-chefen Hans Blix leda en internationell expertkommission som skulle presentera framtidsidéer i nedrustningsfrågan.

De släppte en rapport 2006 som innehåller sextio rekommendationer:

Några övergripande sådana var:

- Fullständigt förbud mot kärnvapenprov
- Minskning av dagens kärnvapenarsenaler och
- Stopp för framtagande av plutonium och höganriktat uran för mer kärnvapen.

Bild 3

www.fn.se

WMDC's rekommendation 22

FN
SÄTTET
VÄRD
FÖR
SAMVÄRDEN

- Varje stat som innehar kärnvapen måste lova att inte placera ut några kärnvapen, oavsett typ, på utländsk mark.

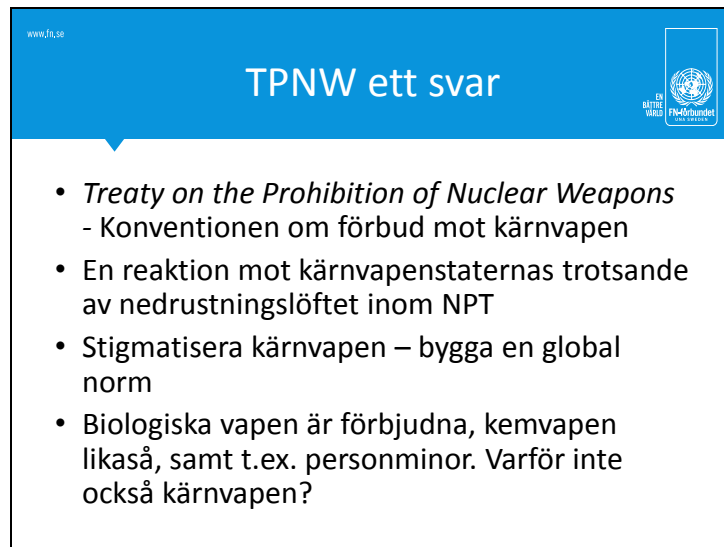
Principiellt viktig (NPT) och viktig för oss européer att betänka

Bild 3

Svenska FN-förbundet har ställt sig positiva till rapporten – även om det är svårt för svenska opinionsbildare att påverka USA eller Ryssland.

En av de rekommendationer WMDC gjorde berör dock oss också som européer. USA har en del av sina kärnvapen utplacerade i Turkiet, Italien, Belgien, Nederländerna och Tyskland. I de fyra sista fallen t o m på dessa länders egna stridsflygplan, vilket strider mot andan i icke-spridningsfördraget. Vi återkommer till den frågan senare.

Bild 4

The image shows a presentation slide with a blue header and a white body. The header contains the text 'TPNW ett svar' and a logo for 'EN SÄTTES VÄRD' (The Value of a Way) with a globe icon. The body contains a bulleted list of points.

www.fu.se

TPNW ett svar

- *Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons*
- Konventionen om förbud mot kärnvapen
- En reaktion mot kärnvapenstaternas trotsande av nedrustningslöftet inom NPT
- Stigmatisera kärnvapen – bygga en global norm
- Biologiska vapen är förbjudna, kemvapen likaså, samt t.ex. personminor. Varför inte också kärnvapen?

Bild 4

De brutna nedrustningslöftena från NPT 2000 har sakta men säkert lett till ökat engagemang för att kräva mer av kärnvapenstaterna - att inte acceptera att de "fortsätter som vanligt" utan att de ska röra sig i rätt riktning.

2007 bildades ICAN, en internationell folkrörelsekoalition för att avskaffa kärnvapnen. Koalitionen var inspirerad av att folkrörelser lyckats få stater att förbjuda personminor på 1990-talet. På samma sätt borde stater nu kunna gå före och helt avsvära sig och förbjuda kärnvapen.

På så sätt kan en global norm mot kärnvapen växa sig stark till dess att det blir lika självklart tabu med kärnvapen som med andra terrorvapen, såsom kemiska vapen eller personminor.

Bild 5

www.fri.se

Film: Atombombens fiende

Atombomben är vår världs mest förödande vapen. Vi möter två kvinnor som kämpar för ett förbud mot kärnvapen.

Svenska Beatrice Fihn från ICAN tog emot fredspriset tillsammans med Setsuko Thurlow. Setsuko var 13 år när atombomben fälldes över hennes hemstad Hiroshima.

Bild 5

Atombombens fiende, 14 min:

<https://urplay.se/program/208569-vagen-till-fredspriset-atombombens-fiende>

Bild 6

www.fn.se

TPNW i siffror

- 122 stater för 2017
- Stort stöd i Afrika, Latinamerika och Sydostasien
- 81 stater skrivit på
- 36 ratificerat (t o m mars 2020)
- 50 ratificeringar krävs

UN Photo/Manuel Elias

Bild 6

2017 samlade sig en majoritet av FN:s medlemsstater till en konferens i FN:s högkvarter i New York.

På bilden ser vi ett par folkrörelserepresentanter från ICAN vid det tillfället.

På konferensen röstade 122 stater för att det skulle finnas en konvention som förbjuder kärnvapen och vi fick TPNW, Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons. Avtalet fick ett stort stöd från stater i Afrika, Latinamerika och Sydostasien, men också Sverige hörde till de 122 stater som röstade för avtalets tillkomst.

Väl hemma i sina huvudstäder behöver sedan regeringsföreträdarna titta mer i detalj på om de också ska ansluta sig till avtalet genom att skriva under/signera det. Därefter behöver i normala fall också staternas parlament (såsom Sveriges riksdag) godkänna avtalet. Det kallas att ratificera det.

I dagsläget (t o m mars 2020) har 81 stater skrivit på TPNW och 36 stater har ratificerat det.

Enligt avtalet krävs 50 ratificeringar innan avtalet träder i kraft.

För en uppdatering av antalet se:

<http://disarmament.un.org/treaties/t/tpnw>

Bild 7

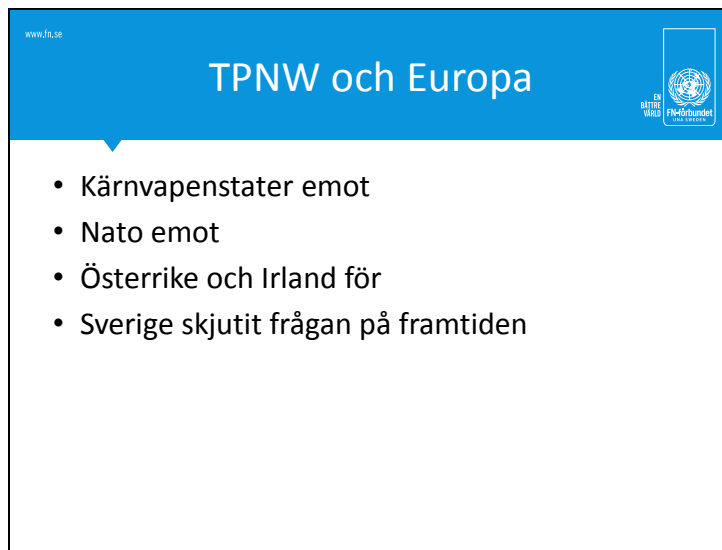

Bild 7

Medan avtalet som sagt har brett stöd på södra halvklotet är motståndet större på det norra. Alla kärnvapenstater är emot avtalet och försvarsalliansen Nato, som har kärnvapenavskräckning i sin doktrin, råder också sina medlemsstater att inte skriva under förbudet.

I Europa är det hittills endast Österrike, Irland och Liechtenstein som skrivit under avtalet.

I Sverige sågs en splittring inom regeringen, där utrikesminister Margot Wallström ville skriva under avtalet medan försvarsminister Peter Hultqvist inte ville det. En ensamutredare tillsattes och denne gav 2019 som rekommendation att Sverige inte borde skriva under avtalet så som det är utformat i nuläget. Sommaren 2019 meddelade Margot Wallström att detta för närvarande blir regeringens linje, men att frågan kan komma i nytt ljus om det visar sig att nedrustningsförsök inom andra avtal, som till exempel vid översynskonferenserna inom NPT-avtalet, misslyckas. Samma löfte har hennes efterträdare Ann Linde givit.

Bild 8

www.fu.se

Kärnvapen i NATO

- Natos kärnvapenparaply
- Natos Nuclear Planning Group
- Medlemmar med visst undantag
- Natos kärnvapendelning

Bild 8

TPNW förbjuder statsparterna såväl att ha egna kärnvapen som att få skydd av andra länders kärnvapen. Detta förklarar varför försvarsalliansen Natos medlemmar inte vill/kan skriva under TPNW.

Nato har kärnvapenavskräckning i sin militära doktrin och detta "kärnvapenparaply" är idag utsträckt över alla medlemmar.

Alla medlemmar (utom Frankrike som har en egen kärnvapendoktrin) deltar också i Natos Nuclear Planning Group.

Vissa medlemmar har vissa undantag, till exempel kan kärnvapen i fredstid inte placeras ut i Norge, Danmark eller Spanien.

Men i EU-länderna Belgien, Tyskland, Nederländerna och Italien finns amerikanska kärnvapen utplacerade vid inhemska flygvapenbaser i intimt samarbete med dessa länders flygvapen. Det brukar kallas för Natos kärnvapendelning. Detta är förstås kontroversiellt. Dessa länder är ju icke-kärnvapenstater enligt sitt löfte inom NPT, Non-Proliferation Treaty, icke-spridnings-avtalet.

Men genom en ohelig allians mellan USA och Sovjet gav dessa två stater varandra lov att ha kärnvapen även i sina allierades flygvapen. Warszawapakten finns ju inte längre så på den ryska sidan är detta inte längre ett aktuellt problem, men inom Nato lever denna praxis kvar. I ett krigsläge kan alltså t o m vapnen användas av en tysk pilot på ett tyskt stridsflygplan trots att Tyskland är en icke-kärnvapenstat.

Om Kina i framtiden får för sig att utveckla samma policy med t ex Nordkorea eller Iran eller om Ryssland skulle dela kärnvapen med t ex Vitryssland så skulle sannolikt hela världen protestera.

Frågan har också varit het i flera europeiska Nato-länder och debatteras med viss regelbundenhet i såväl Belgien, Tyskland som Nederländerna. Frågan har också lyfts av enskilda parlamentariker i EU-parlamentet.

USA har också kärnvapen utplacerade i Turkiet, men där är de placerade på amerikanska flygplan och det är därmed inte lika kontroversiellt i relation till åtagandena inom NPT. Då Turkiet 2019 gick in i aktiva strider i kriget i Syrien, mot flertalet Nato-länders önskan, väcktes dock även i det fallet en debatt om hur lämpligt det är att USA har kärnvapen utplacerade där.

Även om kärnvapenavskräckning i dagsläget ingår i Natos doktrin och att alla medlemmar förväntas stödja den så finns det inget i Natos stadgar som kräver att så alltid måste vara fallet. Danmark stod t ex under en del av kalla kriget utanför kärnvapendoktrinen inom Nato, men var ändå medlem i försvarsalliansen.

Bild 9

www.fu.se

TPNW och Sverige

- Sverige skjutit frågan på framtiden
 - Folk – och folkrörelser – för svensk underskrift
 - UD:s utredning emot
 - Försvarsmakten är emot
 - S-kvinnor & SSU för, men inte hela S
 - Partier för Nato-medlemskap tycker det är svårt att förena med att skriva under

Bild 9

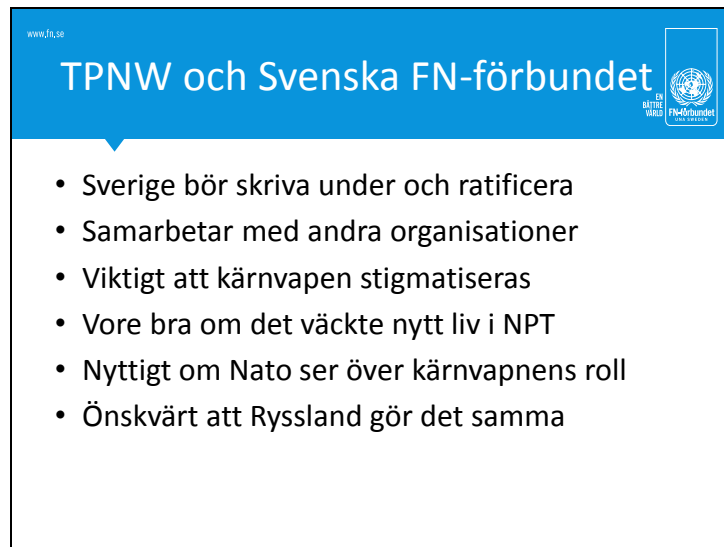
Sverige har som sagt skjutit frågan om svensk anslutning till TPNW på framtiden. Detta trots att opinionsundersökningar visar att det finns ett brett folkligt stöd (78%) för att Sverige ska skriva under.

UD:s ensamutredare föreslog att Sverige inte ska skriva under avtalet och remissinstanser med försvarskoppling föreslog det samma.

Inom regeringen hade Miljöpartiet velat skriva under och inom det större regeringspartiet vill flera sidoorganisationer (såsom ungdoms- och kvinnoförbunden) skriva under, men alltså inte Socialdemokraterna som helhet.

Partier som är för ett svenskt Nato-medlemskap (Centern, Kristdemokraterna, Liberalerna och Moderaterna) tycker också att det är svårt att förena ett stöd till TPNW med önskan om att gå med i Nato.

Bild 10

www.fn.se

TPNW och Svenska FN-förbundet

- Sverige bör skriva under och ratificera
- Samarbetar med andra organisationer
- Viktigt att kärnvapen stigmatiseras
- Vore bra om det väckte nytt liv i NPT
- Nyttigt om Nato ser över kärnvapnens roll
- Önskvärt att Ryssland gör det samma

Bild 10

Svenska FN-förbundet tycker att det vore viktigt att Sverige skrev under och ratificerade avtalet och det tycker också andra organisationer som vi samarbetar med, såsom Svenska Läkare mot Kärnvapen och svenska sektionen av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet.

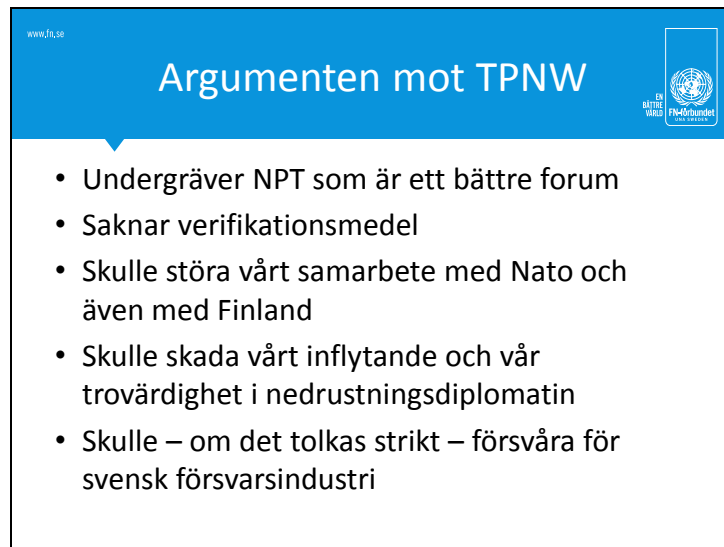
Vi tycker att det är viktigt att kärnvapen stigmatiseras och blir lika tabu att ha som andra massförstörelsevapen.

Vi tror också att TPNW kan skaka liv i de avstannade nedrustningsförhandlingarna inom NPT.

Vi tror vidare att det bara vore bra om Nato mjukade upp sin egen syn på kärnvapen och tonade ner dessa i sin doktrin.

Ryssland, som likt USA, nu t o m utvecklar nya kärnvapen, behöver också få höra att vi andra anser att de agerar illa och att vi andra ser dessa vapen som helt omoraliska och tabubelagda.

Bild 11

www.fu.se

Argumenten mot TPNW

- Undergräver NPT som är ett bättre forum
- Saknar verifikationsmedel
- Skulle störa vårt samarbete med Nato och även med Finland
- Skulle skada vårt inflytande och vår trovärdighet i nedrustningsdiplomatin
- Skulle – om det tolkas strikt – försvåra för svensk försvarsindustri

Bild 11

Bland motargumenten hörs dessa:

”TPNW undergräver NPT som är ett bättre forum”

...men det behöver inte ses som att det finns en motsättning mellan dessa avtal. TPNW kompletterar NPT, det ersätter det inte.

”TPNW saknar verifikationsmedel”

...men de som ansluter sig till TPNW är enligt avtalet bundna att ta med sig de verifikationsregler som finns inom andra avtal, som NPT, så det blir i praktiken ingen försämring mot nuläget.

”Skulle sabba vårt samarbete med Nato och även med Finland”

...men vi samarbetar ju inte med Nato och Finland om kärnvapen så det *behöver* det ju inte alls innebära. Sant är dock att USA, det ledande landet inom Nato, under president Trump sänt signal till Sverige om att en svensk anslutning till TPNW skulle kunna få sådana konsekvenser.

”Skulle skada vårt inflytande och vår trovärdighet i nedrustningsdiplomatin”

...men det känns ju inte troligt. Blir vi inte snarare mer trovärdiga om vi är principfasta?

”Skulle – om det tolkas strikt – sabba för svensk försvarsindustri”

...men vi vill väl ändå inte att svensk försvarsindustri ska samarbeta med andra om kärnvapentillverkning, de gränserna måste vi väl klara av att sätta?

Bild 12

www.fh.se

...men tyvärr ett nej hittills

- Försvarsminister Hultqvist: "ingenting får störa våra militära övningar med USA och UK"
- Wallström i juli-19: Ingen svensk anslutning nu, men...

Svenskt observatörsskap
Annat svenskt stöd till nedrustningsarbete
Möjlig omprövning om utebliven nedrustning vid NPT-2020

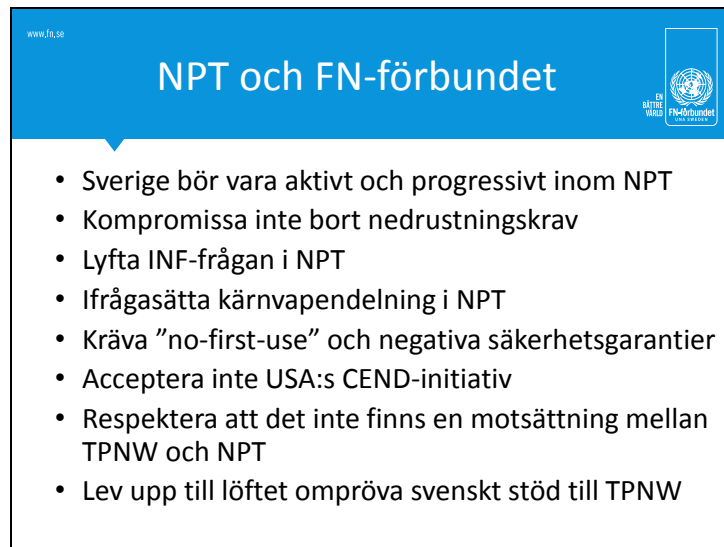
Bild 12

Försvarsminister Hultqvist förklarade under sommaren 2019 att "ingenting får störa våra militära övningar med USA och UK" och snart därefter gick utrikesminister Wallström i juli-19 ut och meddelade att det inte blir någon svensk anslutning till TPNW nu, men...

Svenskt observatörsskap till TPNW
Annat svenskt stöd till nedrustningsarbete
Möjlig omprövning om utebliven nedrustning vid NPT-2020

Under hösten 2019 avgick sedan Wallström och ersattes av utrikesminister Ann Linde som upprepat denna linje.

Bild 13

www.fn.se

NPT och FN-förbundet

- Sverige bör vara aktivt och progressivt inom NPT
- Kompromissa inte bort nedrustningskrav
- Lyfta INF-frågan i NPT
- Ifrågasätta kärnvapendelning i NPT
- Kräva "no-first-use" och negativa säkerhetsgarantier
- Acceptera inte USA:s CEND-initiativ
- Respektera att det inte finns en motsättning mellan TPNW och NPT
- Lev upp till löftet ompröva svenskt stöd till TPNW

Bild 13

Oavsett om Sverige går med eller ej i TPNW så anser Svenska FN-förbundet att Sverige ska agera aktivt och progressivt inom NPT.

Utrikesminister Margot Wallström lyfte frågan till ministernivå genom att kalla andra länders ministrar till en konferens kallad Stockholms-initiativet i juni 2019. Den konferensen fick en uppföljare i Berlin i februari 2020.

Det är viktigt att Stockholmsinitiativet inte utmynnar i alltför mycket av "gemensamma nämnare-politik" utan att den också kan gjuta ny kraft i nedrustningsbenet inom NPT. Om det enda man kan komma överens om är begränsade saker som lite ökad öppenhet eller gloslistor så är det inte tillräckligt. Den deklaration som presenterades efter Berlinkonferensen innehöll dock en del skarpa krav riktade mot kärnvapenstaterna.

Men i skrivande stund är det pågående coronaviruset oklart om NPT:s översynskonferens blir av som tänkt 27 april – 22 maj 2020 eller om den kommer att skjutas på framtiden.

Andra frågor vi gärna ser att Sverige lyfter inom NPT är kritik mot att INF-avtalet skrotats och ifrågasättande av kärnvapendelning. Sverige kunde också kräva att kärnvapenstaterna lovade att aldrig vara de som använder kärnvapen först (så kallat "No-first-use"-löften) och att lova att aldrig använda kärnvapen mot icke-kärnvapenstater.

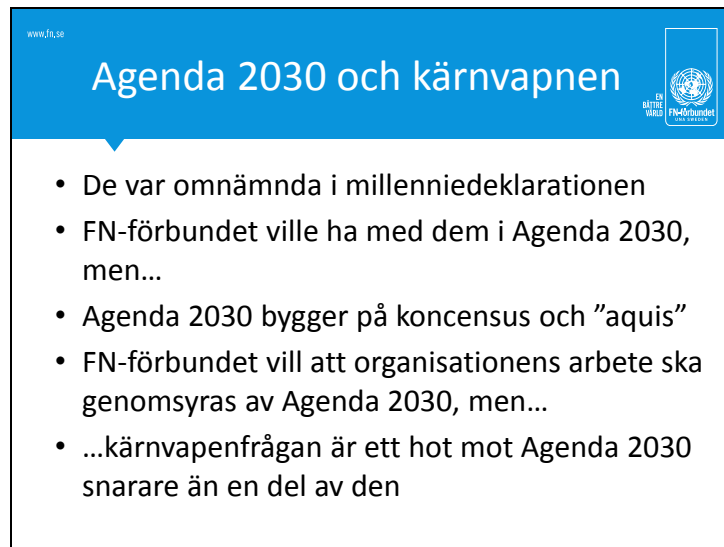
Vid den förberedande konferensen NPT PrepCom (preparatory committee) 2019 presenterade USA ett eget initiativ kallat CEND: "Creating the environment for Nuclear Disarmament". USAs budskap är att tiden inte är mogen att diskutera kärnvapenedrustning. Istället behöver världen lösa andra konflikter och skapa en miljö

där nedrustning blir lättare. Inom folkrörelsebranschen ses förslaget mest som ett försök att hitta svepskäl för att inte behöva diskutera nedrustning. En sådan argumentation bör Sverige inte bejaka.

Det är också viktigt att Sverige inte insisterar på att hitta motsättningar mellan TPNW och NPT. FN:s generalsekreterare Antonio Guterres har sagt att avtalen *kompletterar* varandra. Flera av de stater som stödjer TPNW har tydligt uttalat att de gör detta för att ytterligare stärka, inte underminera, det löfte om att aldrig skaffa kärnvapen som de givit genom NPT.

...och om NPT RevCon misslyckas med att åter fatta beslut om att ta konkreta nedrustningssteg så behöver förstås regeringen enligt vår mening leva upp till löftet att ompröva det svenska stödet till TPNW.

Bild 14

www.fn.se

Agenda 2030 och kärnvapnen

- De var omnämnda i millenniedeklarationen
- FN-förbundet ville ha med dem i Agenda 2030, men...
- Agenda 2030 bygger på koncensus och "aquis"
- FN-förbundet vill att organisationens arbete ska genomsyras av Agenda 2030, men...
- ...kärnvapenfrågan är ett hot mot Agenda 2030 snarare än en del av den

Bild 14

Det vore önskvärt att Agenda 2030 inkluderade konkreta krav på nedrustning, men varken ordet "nedrustning" eller ordet "kärnvapen" finns med i denna viktiga plan över vår hållbara framtid. FN-förbundet framförde önskemål om att frågan borde finnas med, i synnerhet som den var omnämnd i förslaget från år 2000, men så blev det inte. Agenda 2030 bygger på gemensamma beslut av världens länder (koncensus) och samlar till stor del ihop det diplomaterna redan tidigare överenskommit (det som kallas "aquis" på diplomatspråk) och när det gäller kärnvapenedrustning är en sak mycket tydlig: världens stater är inte överens.

Däremot står det klart att även ett mycket begränsat kärnvapenkrig skulle omintetgöra alla andra ansträngningar att göra världen bättre genom Agenda 2030. Klart är också att Agenda 2030 skulle behöva en bättre finansiering och att det kostar stora summor att hålla världens kärnvapenarsenaler igång.